

שבועות שתיים פרק שלישי שבועות

כה.

עין משפט גזר מצוה

בז א"מ פ"א מהלכות
שבועות הלכה ב סמג
לאוין רלח רלח טו"ע י"ד
סמג רלח טו"ע י"ד
בז ב"מ פ"ג מהלכות
מדרס הלכה א סמג
לאוין רלח טו"ע י"ד
סמג רלח טו"ע י"ד
בז ג"מ פ"ה מהלכות
שבועות הלכה ח סמג
שם טו"ע שם סמג ג:
ג ה"מ שם סמג שם
טו"ע י"ד סמג ר"ג
סמג א:
גז א"מ פ"ה מהלכות
שבועות הלכה טו:
גז ב"מ שם סמג כ
סמג שם טו"ע י"ד
סמג רלח טו"ע ד:
גז ג"מ שם סמג א
סמג שם טו"ע י"ד
שם סמג א:

רבינו חננאל

שבועה חיללא אמירי
דלאו בר משה הוא.
כגון שאורוק צדור
ל"ם ושללא אורוק א:
מתני' אחד דברים של
עצמו ואחד דברים של
אחרים [א'] יש בהם
ממש וכו'. ת"ר חומר
בנדרים שהנדרים חלים
על דבר מצוה כדבר
הרשות שאין כן
בשבועה. חומר בשבועות
שהשבועות חלות על
דבר שאין בו ממש
כדבר שיש בו ממש מה
שארין כן בנדרים: פ"ק
שאין פלוני ושללא אתן
אוקימנא בנשבע ליתן
מתנה לעשירי. אבל ליתן
צדקה לעני מושבע מהר
סיני הוא שנאמר נתון
תתן לו ואין שבועה
חלה על שבועה. שאישן
ושללא אישן בר. אוקימנא
בנשבע שלא ישן פחות
מג' ימים. אבל הנשבע
שלא ישן ג' ימים
מלקין אותו וישן לאלתר:
אורוק בר. אתמר שבועה
שורק פלוני צדור ל"ם
ולא זרק. שבועה שלא
זרק וזרק. רב אמר
חייב דהא איתא בלאו
ותן. ושמאלא אמר פטור
דהא ליתא בלהבא. פי'
ליתיה בבורק. כלומר
לאוקמי חלוקתא בחלוקת
רב ישמעאל ור' עקיבא
ולא עמדה. ואסיקנא
מחייב ר' עקיבא לשעבר
במידו דאיתיה להבא אבל
במידו דאיתיה להבא לא
מחייב אלא בפלוגתא

(א) ע"י רש"י.

א"ר בי קתני מירי דחייא אמירי דבר מושא ב'. תימה דבסוף
מכות (דף כב. וס) דקאמר וליחשז נמי כגון דלמחר שבועה
שלא אחרש ציו"ט ודחיק לנמימר האי תנא לית ליה איסור כולל
ולשני כי הכא דלא קתני מירי דחייא אמירי דלאו בר מושא וי"ל
דעדיפא מיניה משני תנאי:

חומר בנדרים שהנדרים חלים על
דבר מצוה בדבר הרשות.
צ"ב דנדרים (דף טו:) נפקא לן
מדכתיב לה' וברש מסכת מיר (דף
ה. וס) דרשינן מיין ושכר מיר
לאסור יין מזהו כיון הרשות ותימה
תרי קראי למה לי הא איתקוש
נדרים ומירות אהדי צריש מסכת
נדרים (דף ג.) וי"ל צריש דמירות
אוסר כל יין עליו הלכך חיל אין
מזהו כיון הרשות אבל נדרים שאינו
אוסר עליו אלא המלוה כגון סוכה
ושופר ולולב ותפילין אימא דלא
חיל ואי כתיב נדרים ה"א לפי שאוסר
המלוה עליו אבל צמיר שאוסר עצמו
על היין לא חיל נדרים וי"ל גופייהו
כשאוסר עצמו הסוכה לא חיל:

מה שאין כן בשבועות. צדק ב'
דנדרים (דף טו:) פריך מ"ש
נדר דכתיב כי ידור נדר לה' שבועה
נמי דכתיב או השבע שבועה לה'
ומשני הא דלמחר ישיבת סוכה עלי
הא דלמחר שלא אשכ צסוכה משמע
דנדרים לפי שאוסר סוכה על עצמו
ראוי שיחול הנדר שאוסר הסוכה עליו
כקרבן וסוכה אינה מלווה לעשות
מלוה אלא שבועה שאוסר עצמו על
הסוכה אין השבועה חלה דמשועבד
הוא לעשות מלווה ותימה א"כ מה
חומר יש בנדרים מנשבעה שבועה
נמי חילא כה"ג כי אמר ישיבת סוכה
עלי שבועה דאסר חפלא עליה
דכאסר חפלא עליה חלה נמי שבועה
דלמחר בשליה (פ"ק) (דף ג.) וצ"פ
ד' נדרים (דף ד:) גבי שבועה שוא
באומר יאסרו כל פירות שבעולם עלי
ששבועה אס לא ראיתי גמל פורח
באור והדלמחר צריש נדרים (דף ג:)
אידי דתנא נדרים דמיסתק חפלא
עליה תנא נמי חרמים דמיסתק
חפלא עליה ולאפוקי שבועה דאסר
נפשיה מן חפלא היינו דהוי נמי כה"ג
דאסר נפשיה מן חפלא אלא נדרים
וחרמים אינן אלא צענין דמיסתק
חפלא עליה וי"ל דהיינו חומר בנדרים
דככל ענין דחל על דבר הרשות חל
על דבר מלווה דהיינו כשאוסר חפץ
על עצמו אלא כשאוסר עצמו על
החפץ אינו חל אפי' בדבר הרשות
כשאומר קונס גופו על החפץ דקונס
היינו כקרבן ולא שייך על עצמו אלא

בשבעה קאמר. הא דלמחר דבר שזדוני לאו לא קתני בשבועה
הוא דלמחר שבועה ציטוי חטאת היא: **דל"ם** ביה משא. שאישן
ושלא אישן שהשינה אין זה משא: **שאורוק** צדור ל"ם לא גרסי'
הכא: **בתנאי** אחד דברים של אחרים. דמפרש שאתן לפלוני
כו': **שארין** כהן ממש. תרי גוויי

משמע שאין כהן ממש כגון שינה
ומשמע שאין כהן הנייה כגון שאורוק
צדור ל"ם: א"כ. דדייקת להרע או
להטיב אין לי כו': מריבוי הסוכה.
לכל אשר יצטא ויקרא ה: ג' **הנדרים**
חלים על דבר מלווה. קונס סוכה
שאינו עושה לולב שאינו נוטל אסור
ובנדרים מפרש טעמא דפרק ואלו
מותרין (דף טו:) **מה** שאין כן
בשבועות. דמתן בנדרים [פ.] וילין לה
לקמן (דף טו.) מקראי: נדר אינו
חל על השנייה כגון קונס שאינו יסן
דקונס לשון הקדש הוא ואמאי
ליחול הקדש אבל קונס עיני
בשינה חל אשין: **מלקין** אותו.
משום שבועה שוא דדבר שא"א
הוא ומשנשבע יתנה לשקר. אלמא
לאו שבועה ציטוי הוא דקתני וישן
לאלתר: **לויסיה** כגון כהן. מירוק פלוני
או לא מירוק אין זה שבועה ציטוי
אלא שבועה שוא שהרי אין פלוני
צדור ל"ם ושללא אורוק: **רצ**
כר"ע. דמחייב צלשעבר: **ושמואל**
כרבי ישמעאל. דמחייב ליה [רקן]
לכא: **אליבא** דר' **ישמעאל** **כר"ע**
לא פליגי. כלומר דבר ודאי תנאי
הוא דלא מחייב ליה רב אליבא
דכרי ישמעאל וליתא לפלוגתא
דבר ושמאל אליבא דמפרש
ואזיל: **כי** פליגי **כר"ע** פליגי ולאו
כלומר אבל דכר"ע פליגי ולאו
דשמואל כחנאי דאפי' כר"ע פטר
ליה שמואל וכל שכן לר' ישמעאל:
ד'.

שאיין ושללא אישן: איני (ד) והא"ר יוחנן והאומר שבועה שלא אישן ג'
ימים מלקין אותו וישן לאלתר התם דאמר ג' הכא דלא אמר ג':
שאורוק צדור ל"ם ושללא אורוק: איתמר (ב) שבועה שורק פלוני צדור ל"ם
ושלא זרק רב אמר חייב ושמאל אמר פטור רב אמר חייב איתיה
בלאו והן ושמאל אמר פטור דליתיה בלהבא לימא בפלוגתא דר'
ישמעאל ור"ע קא מיפלגי דתנן ר' **ישמעאל** אומר אינו חייב אלא על
העתיד לבא שנאמר להרע או להיטיב אמר לו ר"ע א"כ אין לי אלא
דברים שיש בהן הרעה והטבה דברים שאין בהן הרעה והטבה
מנין אמר לו מריבוי הכתוב אמר לו אם ריבה הכתוב לכך ריבה הכתוב
לכך רב דאמר כר"ע ושמאל דאמר כר' **ישמעאל** אליבא דר' **ישמעאל** כולי
עלמא לא פליגי השתא מילתא דאיתא בלהבא לא מחייב עליה רבי **ישמעאל**
לשעבר מילתא דליתא בלהבא מיבעיא כי פליגי אליבא דר"ע רב כר"ע
ושמואל אמר עד כאן לא מחייב ר"ע התם לשעבר אלא מילתא דאיתא
בלהבא מחייב ר"ע לשעבר אבל מירי דליתיה בלהבא לא לימא בפלוגתא
דכרי

שבועה ככל ענייני שבועה אינה חלה על דבר מלווה כדבר הרשות דהיינו כשאוסר עצמו על החפץ
אפי' כשאימא ישיבת סוכה עלי שבועה אסר נפשיה מן חפלא דלשון שבועה לא שייך אלא על עצמו וקונס לא שייך אלא על החפץ
שאוסר על עצמו כקרבן ולכך חלה נמי שבועה על השינה דאסר נפשיה עליה אלא צדור אסר שינה עליו ואין זה ממש וצ"פ
דנדרים (דף טו.) מסיק רבינא דנדרים נמי חלים מדרבנן על דבר שאין צו ממש והשתא אחי שפיר הא דלמחר צריש נדרים (דף ג:)
לאפוקי שבועות דאסר נפשיה מן חפלא ור"מ מפרש דלקמן (דף טו.) וצ"פ ד' נדרים (דף ד:) לא מיירי שאמר בלשון זה יאסרו עלי
שבועה אלא ה"ק כשאומר לשון שפי' שבועה אוסר פירות עליו ומיירי שאומר שבועה שלא אוכל פירות וצדור ספרים ל"ג שבועה אלא
אמר יאסרו שבועה אינו כולל אפי' צדור הרשות משום דאסר חפלא עליה והשתא נמי יחול חומר בנדרים מנשבעות: **א"כ** **והא"ר**
יוחנן. למאי דס"ד השתא דלעולם קאמר תימה דמקשה ליה צריש פירקין (דף יט:) גבי שבועה שאוכל ושללא אוכל וי"ל דגבי אכילה
ליכא למיטעי דלעולם קאמר ולא הוצרך התנא לפרש דלאלתר קאמר א"כ התם נמי שייך שפיר לעולם כגון שנשבע על ככר שלפניו:
ושמואל **דאמר** כר' **ישמעאל**. וא"ת והא לעיל קאמר שמואל טעמא משום דליתא בלהבא וי"ל דאין זה מדברי שמואל אלא הש"ס
מפרש כן אליבא ובענין זה יש בכמה מקומות צ"ס: **ר"ב** **דאמר** כר"ע. הק' ה"ר עזרא הנביא דהשתא רב דריש
ריבוי ומיעוטי ובהגחל קמא (צ"ק דף טו:) סבר רב כר"מ דלמחר אומרים בעצדים הרי שך לפניך דאין נגזלים ממקרקעי ומאן דאית
ליה דעצדים ממקרקעי דריש כללי ופרטי דמוכח לקמן צ"פ שבועה הפקדון (דף טו:) ובהגחל בפרא (צ"ק דף קז:) וי"ל דאית ליה
שום מיעוט דממעט עצדים כדפרשית לעיל צ"ק (דף ד' ד"ה ר"ע):

(א) רש"י (טו.) ג' לעיל ג.
כא. (תמורה ג'.) ג' נדרים
גי. (טו.) חושפחא נדרים
פ"א. (ד) יצמות קהל: נדרים
טו. סוכה ג. (ט) [קתן]
מט: (ו) גופייהו [כשלוש]
עלמא על הסוכה לא חיל.
כ"ל רש"י. (ו) [צ"ל פרקין]
דף כט. (ח) [נע"מ חוס' וימא]
מ: ד"ה ופשוט ומוס' צ"ק
יט. ד"ה רב אש וכו'.

תורה אור השלם

1. או נפש כי תשבע
לבטא בשפתיה להרע
או להטיב לבא אשר
יבטא דאדם בשבעה
ונעלם מפניו דהא ידע
ואשם לאחת מאלה:
ויקרא ה ד
2. נתון תתן לו ולא ידע
לכבד בפתק לו כי בגלל
הקבר הזה יקרבך ו'
אלהיה בכל מעשיו ובכל
משלח ידיו: דברים טו י

מוסף רש"י

שנאמר להרע או
להיטיב. אוכל להיטיב לא
אוכל להרע, משמע את
עצמו, והוא הידן לכל דבר
שואל כן ולא להשא,
להרע או להיטיב להבא
משמע (נע"מ ב.)
שהנדרים חלים על
דבר מצוה. שם אמר
קונס שאינו עושה סוכה, או
קונס שאינו מניח תפילין חל
עליו הנדר ואם עשה קס
ליה ככל יתל (נדרים יב.)
מה שאין כן בשבועות.
שארין נשבעין לנטל את
המטא, דמשמע ועומד
מחר סיני הוא לקיים
ולכא חל מזה שבועה עליה
דאין שבועה חלה על
שבועה (שם). על דבר
שארין בו ממש. רב
נדר שאין צו ממש (שם).
מלקין אותו. שנשבע
לשוא ומשעה שילת
שבועה מפיו הרי הוא
נשבע על העמוד של ארץ
שואל של זהב, שם אף על
דבר שמי אפסר, ומתן
לקמן כה' דהיינו שבועת
שוא ומחייב על זדונה
מכות וכגון שהתירו צו
(שוכה ג.) א': לאלתר
מלקין אותו שייך. הואיל
דנדר צדור שאין יכול
לעמוד בו (נדרים טו.)